

פרק כג

קריאת רות - פתיחת הארון - מכירת עליות - קריאת תנאים וכתובה

א. לפני קרה"ת קורין מגילת רות א).

ב. בחו"ל נוהגים לומר רות ביום שני ב), ובא"י אומרים אותו ביום הראשון, ויש נהגו לחלקו חציו לומר ביום ראשון וחציו ביום השני ג).

ג. אין מברכין על מגילת רות ד), וי"א לברך אם היא כתובה על קלף ה), וי"א לברך עליה בלי שם ומלכות ו).

א) רמ"א סי' ת"צ ס"ט. ומנהג חב"ד וגור שאין אומרים רות בסדר התפלה.

ב) כן המנהג וכמ"ש הפמ"ג א"א סי' ת"צ סק"ט, והטעם שעיקר נתינת התורה ביום ד' ועוד שביום ראשון הי' נעורים וגם מרבים בפיוטים עיי"ש. (ובפמ"ג מש"ז סי' תצ"ד סק"ט שלא ידע הטעם עיי"ש). ומנהג מרוקו להתחיל מפסוק ישלם ה' פעלך. ועי' בישועות יעקב סק"א ושו"ת חתן סופר טעמים למה בחו"ל אומרים דוקא ביו"ט שני רות, ובמט"מ אות תרכ"ד כתב משום שבו נפטר דוד המלך ודוד בא מרות עיי"ש.

ג) כ"כ במחזור זכור לאברהם, ומקורו ממס' סופרים פי"ד הי"ח, ומנהג תימן לומר רות ביום א' אחר קריאת התורה.

ד) רמ"א שם, טו"ז שם סק"ו, ח"י אות י"א, פמ"ג א"א סק"ט, שו"ע הרב סי"ז, שו"ת הרדב"ז ח"ה סימן ב' אלפים וצ"א ולקט יושר עמוד קנ"ח.

ה) מג"א סק"ט והגר"א שם ומ"ב סקי"ט, וכבר מבואר כן באו"ז הגדול סי' תנ"ה ושבולי הלקט סי' קע"ד.

ו) א"ר שם אות יו"ד.

ד. יש נוהגין לברך שהחיינו על קריאתה ז', והמנהג אינו כן ח'.

ה. בפתיחת האה"ק אומרים ג' פעמים י"ג מידות ורבש"ע ט', ויש לאמרן בכוונה, והיא סגולה נפלאה לכפרת עונות י'. וכשחל בשבת אין אומרים יא', ויש נוהגים לאומרן גם בשבת יב'.

ז' לבוש סי' תצ"ז ס"ה שהרי בא מזמן לזמן, וכ"כ מעשה רב להגר"א אות קע"ה, וכן נהג החזו"א וגיסו בעל קהלות יעקב זצ"ל.

ח' כן עמא דבר, וכ"כ בהגהות הרש"ש על השו"ע אחר שהביא מנהג הגר"א לברך, שבמס' סופרים משמע שאין לברך שהחיינו רק על מגילת אסתר, וכ"כ מנהגות וורמייזא עמוד ר"מ, אכן בהגהות אות ז' תמה למה אין מברכין, הלא באמת בא מזמן לזמן.

ט' שער הכוונות דף ק' ע"ב ובסידורי האריז"ל לרבי אשר ולרבי קאפיל ז"ל, וכ"כ במט"א סי' תרי"ט סמ"ח, ובשערי אפרים שער י' ס"ה ושע"ת סי' תפ"ח סק"ב, וראה בשו"ת בנין ציון סי' ל"ו ובשערי רחמים שם אות ז' שהעירו האיך עושין כן, הא כל האומר שמע שמע משתקין אותו עיי"ש.

י' שלחן הקריאה סי' י"ז אות א' מטעם דאמרינן בר"ה דף ט"ז ע"א בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה ובעצרת על פירות האילן ובחג נידונין על המים, לכן אנו אומרים שלש עשרה מידות שיזכור אותנו לטוב, וע"י אמירתן מעוררים רחמים גדולים בעולמות העליונים עיי"ש.

יא' דע"ת סי' תפ"ח ס"ג משו"ת בשמים ראש שלא היה חפץ שיאמרו י"ג מדות בשבת, וכ"כ בחקת הפסח הקצר סי' ל"ד ס"ו, וכן מנהג העולם כמ"ש בשערי אפרים הנ"ל ובמנהגי זידיטשוב דף י' ודרכי חיים ושלום אות תשט"ו.

יב' שע"ת סי' תפ"ח סק"ב בשם אגרת הרמ"ז סי' ט"ז, וכ"ה מנהג בעלזא וויזניץ ונדבורנא.

ו. נוהגים למכור הוצאה והכנסה והעליות ביו"ט משום דברוב עם הדרת מלך ואין בזה שום חשש יג), ויש מחמירין שלא למכור העליות שרומה קצת למקח וממכר יד).

ז. אין לכופ להכהן לצאת מבית הכנסת, כדי למכור העליות טו).

ח. יש נוהגים לקרוא ביום א' דשבעות טז) סדר "התנאים" שבין ישראל לאביהם שבשמים יז), וביום השני סדר "הכתובה" יח). ויש נוהגים לקרות סדר הכתובה בעת פתיחת הארון יט).

יג) מ"ב סי' קמ"ז סק"ח.

יד) ראה יש"ש ביצה פ"ה סימן ח', מג"א סי' ש"ו סקט"ו ומחזיק ברכה אות ז', וכ"כ בתוספות מעשה רב אות ל"ד שהגר"א הקפיד מאד ע"ז.

טו) שו"ת כנסת יחזקאל סי' ז' ושו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' צ"א.

טז) בליקוטי מאיר סי' י' כתב לקרות ביום ראשון של חג השבועות ומועיל ליר"ש ולהצלחה, וכן נהג לקרות הצה"ק מסיגעט זי"ע וזרעו אחריו.

יז) סדר התנאים מהרב המקובל רבי ישראל נגורא תלמיד האריז"ל.

יח) לקוטי מאיר שם, וכן נהג לקרות אדמו"ר הה"צ מסיגעט זי"ע ע"כ, וראה במחזור בית הבחירה דף ער"ה ע"ב שהביא נוסח אחר של כתובה ליום א' דשבועות. וכן במחזורים הספרדים יש כמה נוסחאות שטרי הכתובה לשבועות.

יט) כן מנהג הספרדים בק"ק מרוקו כדי לעורר את הכלה לעשות רצון החתן ולעורר את החתן לשמור את כלתו ואין יום יפה כיום מ"ת ואומרים בנגינת הכתובה של הנשואין ע"כ.